

Warszawa, 16 maja 2018 r.

**Komunikat FOR 13/2018:
„Danina solidarnościowa” - kolejny wzrost podatków**

- Proponowana tzw. „danina solidarnościowa” jest kolejną podwyżką podatków wprowadzoną przez rząd PiS. Poza wprowadzeniem nowego podatku od kredytów rząd efektywnie zwiększa opodatkowanie zamrażając stawki PIT, utrzymując podwyższoną stawkę VAT, znosząc 30-krotność limitu składek ZUS oraz zmieniając zasady rozliczania podatku CIT. Pomimo że działaniom tym towarzyszą obniżki podatków dla wybranych grup (osoby o najniższych dochodach, twórcy, inwestujący przedsiębiorcy), to łącznym efektem jest postępujący wzrost obciążeń podatkowych.
- Przyczyną podwyższania podatków przez PiS jest zwiększenie przez tę partię wydatków budżetu o sumę, która w 2018 roku wyniesie prawie 35 mld zł i będzie rosła w czasie: program Rodzina 500+ (24,5 mld zł rocznie) oraz obniżenie wieku emerytalnego (10 mld zł w bieżącym roku). Programy te jednocześnie będą osłabiać wzrost gospodarczy, zmniejszając zatrudnienie w Polsce. Wiązanie kolejnej proponowanej podwyżki podatków z osobami niepełnosprawnymi zafałszowuje faktyczne przyczyny rosnących podatków.
- Polska pozostaje 7. najbiedniejszym państwem UE, dlatego szczególnie niepokojące jest podnoszenie podatków bezpośrednich oraz składek na ubezpieczenie społeczne, które mają szczególnie negatywny wpływ na tempo wzrostu gospodarczego i zatrudnienie. Już teraz obciążenie dochodów Polaków PIT i składkami jest zbliżone do europejskiej średniej pomimo wciąż niskiego poziomu rozwoju w porównaniu z rozwiniętymi krajami UE.
- Proponowane przez rząd PiS zmiany wpisują się w szerszy problem cząstkowych, wzajemnie sprzecznych działań prowadzących do niepotrzebnego marnowania czasu i pieniędzy podatników.
 - „Solidarnościowy” Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych będzie kolejną instytucją publiczną po ZUS i PFRON zajmującą się tym problemem. Mnożenie instytucji oraz składek je finansujących niepotrzebnie zwiększa koszty administracyjne, ponoszone ostatecznie przez podatników. Pogłębia to już wcześniej istniejący problem niepotrzebnego skomplikowania i czasochłonności przepisów podatkowych i ZUS.

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A • 02-628 Warszawa • tel. +48 22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl • www.for.org.pl

 /FundacjaFOR •  @FundacjaFOR

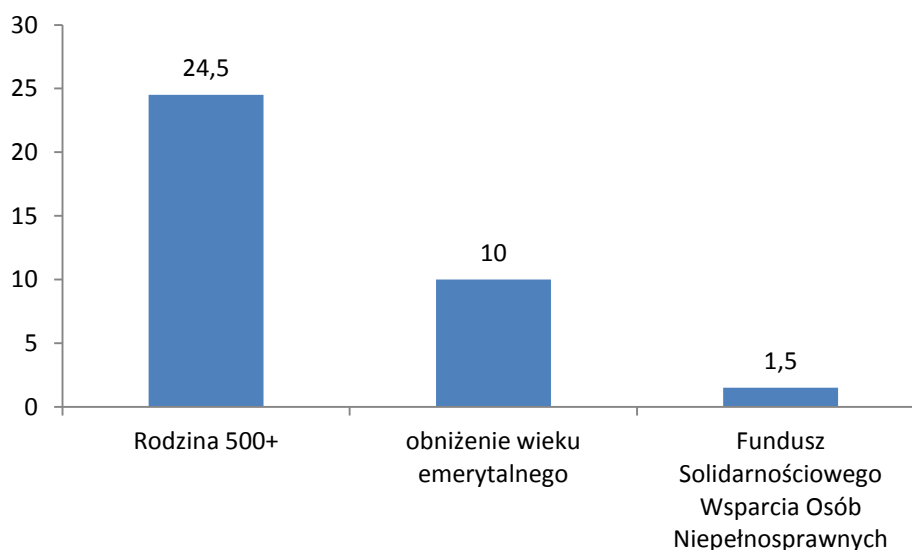
NIP: 521-34-49-293 • REGON: 140924840 • KRS: 0000277658

- Rząd deklaruje wspieranie słabszych, jednak programy rządowe są nieprzemysłane i środki z takich programów, jak np. Rodzina 500+ czy zapowiadane wyprawki dla uczniów trafiają również do rodzin o wyższych dochodach. Niepotrzebnie zwiększa to koszty programów oraz rodzi presję na wzrost podatków. Działania te pogłębiają już wcześniej istniejący problem braku koordynacji między systemem podatkowym i zasiłkami socjalnymi, co tworzy pułapki socjalne zniechęcające do pracy.

Wysokie koszty programów socjalnych

Kosztowne programy socjalne nowego rządu, przede wszystkim program Rodzina 500+ oraz obniżenie wieku emerytalnego ograniczają pole manewru rządu i skłaniają do szukania pieniędzy w kieszeni podatników. Programy te jednocześnie będą osłabiać wzrost gospodarczy, zmniejszając zatrudnienie w Polsce. Wiązanie kolejnej proponowanej podwyżki podatków z osobami niepełnosprawnymi zafałszowuje faktyczne przyczyny rosnących podatków.

Wykres 1. Szacunkowy koszt wybranych programów PiS w mld zł w 2018 roku



Źródło: Opracowanie własne FOR; szacunkowy koszt wsparcia dla rodziców niepełnosprawnych dzieci na podstawie doniesień medialnych

Rosnące podatki

Proponowana tzw. „danina solidarnościowa” stanowi kontynuację polityki podnoszenia podatków prowadzonej przez obecny rząd. Wzrost obciążeń podatkowych wynika nie tylko z wprowadzania nowych podatków, ale także mniej widocznego podnoszenia już istniejących. Wśród najważniejszych działań rządu prowadzących do wzrostu obciążeń podatkowych należy wymienić:

- Podatek od kredytów wynoszący 4 zł 40 groszy od każdego 1000 zł kredytu; choć formalnie podatek został nałożony na instytucje finansowe, to koszt ponoszą ich klienci w postaci niższego oprocentowania depozytów i wyższego opodatkowania kredytów.

- Zamrożenie progów PIT w sytuacji inflacji i wzrostu płac oznacza realny spadek wartości kwoty wolnej oraz rosnącą liczbę podatników w drugim progu podatkowym. Można szacować, że w okresie 2016-2018 zamrożenie progów oznaczało realny wzrost obciążenia podatkowego o ponad 3 mld zł.
- Zniesienie limitu 30-krotności składek ZUS oznacza wzrost obciążeń najlepiej zarabiających osób pracujących na etacie. Z każdych 100 zł wypłacanych przez pracodawcę ponad 50 zł pójdzie na składki i podatki. Według szacunków rządu po zmianach podatnicy zapłacą rocznie o ponad 5 mld zł składek więcej, jednak w praktyce może to jeszcze bardziej przyczynić się do wypychania pracowników na samozatrudnienie. Ustawa obecnie jest w Trybunale Konstytucyjnym i według planów rządowych nie jest jasne, czy wejdzie w życie (aktualizacja planu konwergencji jej nie uwzględniała).
- Dalsze utrzymywanie podwyższonych stawek VAT kosztuje podatników ponad 6 mld zł rocznie.
- Wyodrębnienie operacji finansowych jako niezależnego źródła dochodów w CIT zmienia logikę tego podatku i de facto stanowi podwyżkę podatku, bez zmiany stawek. Według szacunków rządu podatnicy po zmianach zapłacą rocznie prawie 2 mld zł więcej.

Lista nowych podatków wciąż jest otwarta - rząd nadal testuje nowe pomysły. I choć w przeszłości rząd wycofywał się z wprowadzania niepopularnych zmian (np. podniesienia opłaty paliwowej czy zmian w abonamencie RTV), to obecnie trwają prace nad opłatą emisyjną i wracają pomysły opodatkowania supermarketów.

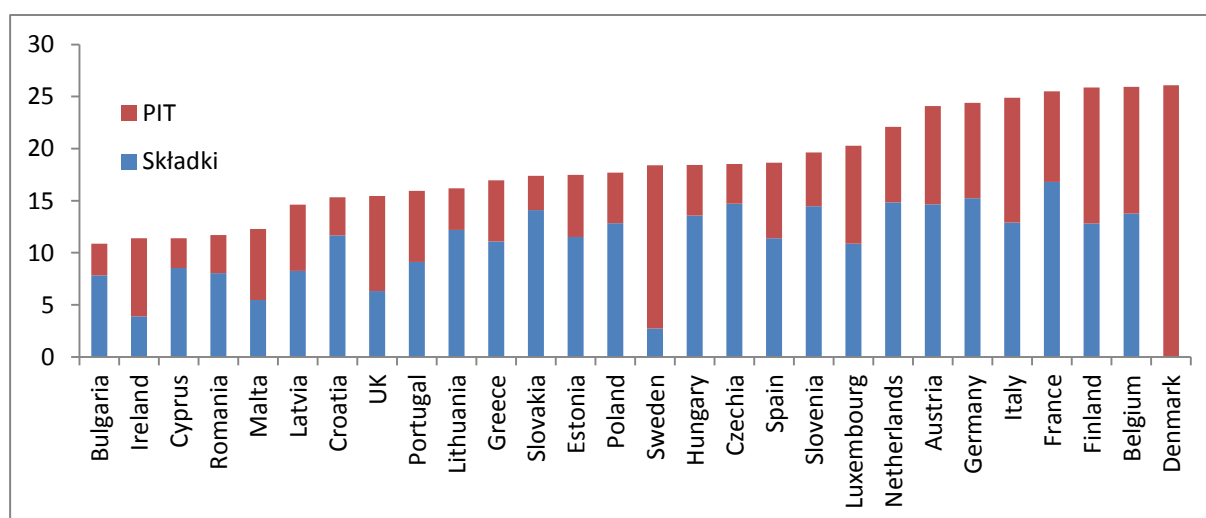
Rząd wprowadził też szereg obniżek podatków, jednak ich skala była mniejsza od skali podwyżek i dotyczyła wybranych grup podatników. Podniesieniu kwoty wolnej dla osób o najniższych dochodach towarzyszyła jej likwidacja dla osób o wyższych dochodach. Sam pomysł zmniejszenia opodatkowania osób o najniższych dochodach jest właściwy, ale sposób jego wprowadzenia – z bardzo szybkim tempem wycofywania kwoty wolnej wraz ze wzrostem dochodu - ogranicza potencjalny pozytywny wpływ na aktywność zawodową. Działalność nierejestrowana (zwolniona z ZUS) może wyciągnąć część osób z szarej strefy, ale za wcześnie jeszcze na realną ocenę jej skutków.

Obniżony CIT dotyczy niewielu przedsiębiorstw i ma ograniczone skutki fiskalne, jednak wprowadzenie sztucznego podziału na firmy poniżej i powyżej progu uprawniającego do niższej stawki może sztucznie hamować rozwój niektórych firm. Pozytywnie natomiast należy ocenić przepisy umożliwiające jednorazową amortyzację wybranych inwestycji w maszyny oraz uproszczenie małych zaliczek. Podniesienie limitu kosztów uzyskania przychodu dla twórców, dzięki czemu zapłacą niższy podatek, należy uznać jako uleganie przez rząd zorganizowanej grupie interesu.

Podatki hamujące wzrost

Uzasadniając wprowadzenie „daniny solidarnościowej” przedstawiciele Ministerstwa Finansów zwracali uwagę, że wpływy z PIT w relacji do PKB należą do najniższych w UE, jednak takie stwierdzenie jest półprawdą. Choć same wpływy z PIT należą do relatywnie niskich, to należy pamiętać, że dochody osób fizycznych są także obciążone składkami na ubezpieczenie społeczne. Wpływy ze składek w Polsce są już powyżej unijnej średniej, natomiast łączne opodatkowanie i oskładkowanie dochodów osób fizycznych plasuje Polskę mniej więcej w połowie unijnej stawki, między Estonią i Szwecją.

Wykres 2. Wpływy z PIT i składek na ubezpieczenie społeczne jako % PKB, 2016 rok



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KE

Wysokość podatków PIT i składek społecznych negatywnie wpływa na perspektywy rozwojowe Polski. Porównania międzynarodowe wskazują, że z punktu widzenia wpływu na wzrost gospodarczy istotna jest nie tylko wysokość podatków, ale także ich struktura. Wysokie podatki dochodowe i składki na ubezpieczenie społeczne szczególnie negatywnie wpływają na tempo wzrostu gospodarczego, ponieważ PIT i składki zniechęcają do pracy, a CIT do inwestowania. Z punktu widzenia wzrostu gospodarczego znacznie mniej szkodliwe jest opodatkowanie konsumpcji (VAT, akcyza) i nieruchomości, ponieważ takie podatki w znacznie mniejszym stopniu wpływają na zachowanie obywateli oraz ich decyzje o pracy i inwestowaniu¹.

¹ J. Arnold, "Do tax structures affect aggregate economic growth? Empirical evidence from a panel of OECD countries", OECD Economics Department, Working Paper No. 643, 2008; A. Johansson, C. Heady, J. Arnold, B. Brys, L. Vartia (2008), "Taxation and Economic Growth", OECD Economics Department Working Papers, No. 620, 2008; S. A. Ormaechea & J. Yoo, 2012. "Tax Composition and Growth; A Broad Cross-Country Perspective," IMF Working Papers 12/257, 2012.

Polska wciąż jest krajem relatywnie biednym na tle państw UE, dlatego celem polityki gospodarczej powinno być wspieranie wzrostu gospodarczego. W momencie, gdy jesteśmy siódmym najbiedniejszym państwem UE powinniśmy dążyć do jak najniższego opodatkowania pracy, a nie zadowalać się poziomem zbliżonym do unijnej średniej.

Chaotyczne i sprzeczne działania rządu

Proponowane przez rząd zmiany wpisują się w szerszy problem braku koordynacji polityki publicznej. Prowadzi to do cząstkowych, wzajemnie sprzecznych działań i niepotrzebnego marnowania czasu i pieniędzy podatników.

Powołanie „Solidarnościowego” Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (SFWON) oraz wprowadzenie „daniny solidarnościowej” jest niepotrzebną komplikacją. SFON będzie kolejną instytucją publiczną po ZUS i PFRON zajmującą się tym problemem. Jeżeli uznamy, że dodatkowe środki na ten cel są potrzebne, to lepiej wydać je poprzez istniejące instytucje zamiast tworzyć nowe. „Danina solidarnościowa” będzie natomiast kolejnym obciążeniem obok PIT i składek ZUS, która ma finansować pomoc dla osób niepełnosprawnych. Pogłębi to już wcześniej istniejący problem niepotrzebnego skomplikowania i czasochłonności przepisów podatkowych i ZUS, co niepotrzebnie zwiększa koszty administracyjne, zarówno po stronie państwa, jak i podatników.

Brak koordynacji w polityce publicznej widać też w rządowych deklaracjach wspierania krajowego kapitału, stojącej w sprzeczności z jego rosnącym opodatkowaniem. Z jednej strony rząd obniża CIT dla mniejszych przedsiębiorstw, zachęcając je do wzrostu, ale z drugiej opodatkowuje kredyty im udzielane, a właściciele obciąża „daniną solidarnościową”.

Nazwa nowego podatku („danina solidarnościowa”) odwołuje się do częstych zapewnień rządzących o wspieraniu najuboższych, jednak w praktyce polityka społeczna rządu jest nieprzemysłana i nieskoordynowana. Środki z takich programów, jak np. Rodzina 500+ czy zapowiedziane wyprawki dla uczniów trafiają również do rodzin ich niepotrzebujących. Niepotrzebnie zwiększa koszty programów oraz rodzi presję na wzrost podatków. Oznacza to, że z jednej strony rząd przyznaje zamożniejszym obywatelom świadczenia, których oni nie potrzebują, a z drugiej coraz głębiej sięga do ich kieszeni. Pogłębia to już wcześniej istniejący problem braku koordynacji między polityką podatkową i wsparciem socjalnym, co najbardziej widać w przypadku obniżonych stawek VAT. Choć są one najczęściej przedstawiane jako wsparcie dla najuboższych, to 10% najbogatszych gospodarstw domowych dzięki nim oszczędza ponad 10 mld zł, podczas gdy 10% najbiedniejszych – tylko ok. 4 mld zł.

Polityka rządu pogłębia te wcześniej istniejące problemy, co tworzy liczne pułapki socjalne zniechęcające do pracy, na czym traci nie tylko polska gospodarka, ale także osoby które rząd wypycha z rynku pracy i uzależnia od świadczeń socjalnych.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wytężonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn, możesz się skontaktować:

Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR

Tel. 500 494 173

patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

KONTAKT DO AUTORA



Aleksander Łaszek

Główny ekonomista, wiceprezes zarządu FOR

e-mail: aleksander.laszek@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR) · [@FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR)